

EERSTE TUSSENRAPPORTAGE
EVALUATIE-ONDERZOEK VAN
DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME.

Bureau Criminaliteitspreventie
29 februari 1984

INHOUDSOPGAVE:

VOORWOORD	pag. 1
INLEIDING	" 2
DEEL 1: DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME: EEN TERUGBLIK	" 5 - 9
1. Voorgeschiedenis en achtergronden	" 5
2. Distributiemodel voor de map	" 7
3. Publiciteit rond de map	" 8
4. De aanvullingsbladen	" 9
DEEL 2: EVALUATIE VAN DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME: EEN MODEL	" 10 - 17
1. Algemene aspecten bij de evaluatie	" 10
2. Het totale evaluatie model	" 16
DEEL 3: ZOEKLIJCHT OP HET BLAUWE BONNEN GEZELSCAP	" 18 - 41
1. Voorgeschiedenis en opzet	" 18
2. Uitkomsten van de BB-enquête	" 20
2.1. Algemeen	" 20
2.2. Vandalisme problemen van scholen	" 24
2.3. Distributie van de map	" 26
- Van de map horen	" 26
- Aan de map komen	" 27
- Twee distributiemodellen	" 28
- De map lezen	" 30
2.4. Oordeel over de map	" 31
2.5. Wat is er op scholen gedaan: algemene preventie	" 32
- Projecten	" 32
- Contact met de politie	" 34
- De Effecten	" 35
2.6. Wat is er op scholen gedaan: techno-preventieve maatregelen	" 37

VOORWOORD

Voor u ligt de eerste tussenrapportage van het evaluatie-onderzoek van de map Scholen en Vandalisme.

Deze rapportage werd in opdracht van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven door het Bureau Criminaliteitspreventie vervaardigd.

Men kan deze tussenrapportage zien als het funderingswerk waarop ten slotte twee gebouwen zullen moeten verrijzen:

- aanvullingsbladen voor de map Scholen en Vandalisme
- de totaal-evaluatie van de map Scholen en Vandalisme en enkele VM-activiteiten die rond deze map ontwikkeld werden.

Funderingswerk - hoe essentieel het ook is - krijgt zelden grote belangstelling. Dat zal ook voor deze tussenrapportage gelden. De doelgroep voor dit verslag is namelijk bewust beperkt gehouden tot het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven en de Regionaal Coördinatoren Voorkoming Misdrijven.

Het Landelijk Bureau VM zal op basis van deze tussenrapportage een keuze kunnen maken over de definitieve architectuur van de aanvullingsbladen en de totaal-evaluatie van de map Scholen en Vandalisme.

Wat betreft de Regionaal Coördinatoren VM is deze tussenrapportage mede bedoeld om hen te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de aanvullingsbladen en de totaal evaluatie van de map. Daarnaast geldt voor zowel het LBVM als voor de RCVM dat bepaalde onderzoeksuitkomsten waarover in deze rapportage verslag wordt gedaan, ook op zich interessant, belangwekkend of leuk kunnen zijn.

Tot besluit van dit voorwoord nog een woord van dank aan Drs. D. Bergveldt en Drs. A. Gruyters, medewerkers van het Research Instituut Gebouwde Omgeving, voor hun hulp bij het cijfermatig verwerken van de enquête-uitkomsten.

Bram van Dijk
Bureau Criminaliteitspreventie,
Muiderberg. 29-02-1984.

INLEIDING

In deze tussenrapportage behandelen we het eerste deel van de evaluatie van de map Scholen en Vandalisme. Deze map werd in 1981 door het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven (LBVM) uitgebracht ten behoeve van onderwijzend- en onderhoudstechnisch personeel van scholen.

Met nadruk moet er op gewezen worden dat het hier gaat om het eerste deel van de evaluatie van de map Scholen en Vandalisme.

Het leeuwendeel van dit verslag bestaat namelijk uit een presentatie van de uitkomsten van een enquête onder scholen die de blauwe retourbon uit de map aan het LBVM stuurden om daarmee in aanmerking te komen voor toezending van aanvullingsbladen op de map Scholen en Vandalisme. Om de zaken simpel te houden spreken we over het Blauwe Bonnen (BB-) gezelschap (of: het BB-bestand). Het zal duidelijk zijn dat dit BB-gezelschap niet bepaald een gemiddelde doorsnede vormt van de Nederlandse scholen, of van de map gebruikers. Immers: vooral bepaalde scholen (bijvoorbeeld: extra gemotiveerde scholen, scholen met veel vandaliseproblemen, of scholen met een leerkracht die elke bon die hij tegenkomt opstuurt) zullen een blauwe bon opsturen. We kunnen hier dus niet spreken van een a-select getrokken steekproef.

Door de bijzondere (selecte) samenstelling van het geënqueteerde bestand, kunnen er nauwelijks uitspraken gedaan worden over de hele groep gebruikers van de map en zijn uitspraken over de hele groep Nederlandse scholen helemaal uit den boze. Daarvoor is een tweede evaluatie middels een enquête onder een a-selecte steekproef van scholen- nodig.

Het hoofddoel van dit eerste deel van de evaluatie van de map, moet dan ook in een andere richting gezocht worden:

Op basis van de uitkomsten van de enquête onder het Blauwe Bonnen gezelschap kan bepaald worden welke problemen zij met vandalisme hebben, wat zij aan de map bruikbaar en niet bruikbaar vonden, wat ze op algemeen - of techno-preventief terrein gedaan hebben en hoe dat uitpakte.

Op basis van dat soort informatie kan dan vervolgens een plan gemaakt worden voor het maken van aanvullingsbladen.

Daarna gaan we in op de vraag hoe scholen de map hebben ontvangen (2.3.) en het oordeel dat de respondenten over de map hebben (2.4.). Tenslotte komen we dan bij de vraag wat er op scholen gedaan is aan de preventie van vandalisme. We maken daarbij een onderscheid naar algemene preventie (in de vorm van projecten voor leerlingen; 2.5) en technopreventie (2.6.).

De gehele tussenrapportage wordt besloten met een samenvatting waarin de belangrijkste conclusies nog even voor het voetlicht gehaald worden.

In een appendix worden twee plannen gepresenteerd. Allereerst komen de aanvullingsbladen aan de orde. Daarna wordt het plan voor het tweede deel van het evaluatieonderzoek van de map Scholen en Vandalisme gepresenteerd: de a-selecte steekproef onder Nederlandse scholen.

Tenslotte geeft =volgens de principes van Archimedes- een groot aantal bijlagen (zie inhoudsopgave) deze tussenrapportage het nodige drijfvermogen.

De omvang van deze bijlagen (alsmede de omvang van de in deze rapportage opgenomen noten) spruit overigens ook voort uit het feit dat we getracht hebben de eigenlijke tekst van de tussenrapportage zo kort mogelijk te houden. Nu bevat een onderzoeksverslag over het algemeen nogal wat onderzoekstechnische informatie en eventueel interessante detail uitkomsten. Dit soort informatie hebben we zoveel mogelijk in noten en bijlagen gestopt. Voer voor de geïnteresseerde doorbijter!

DEEL 1: DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME:
EEN TERUGBLIK.

DEEL 1. DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME: EEN TERUGBLIK

1. VOORGESCHIEDENIS EN ACHTERGRONDEN

Op 13 januari 1982 werd door Martin Brozius in het programma "Ren je rot" het eerste exemplaar van de map Scholen en Vandalisme aangeboden aan de (toenmalige) minister van Justitie, De Ruiter. De argeloze televisiekijker kon niet bevroeden dat de heer Brozius een zogenaamde "dummie" aan de minister overhandigde.

Op datzelfde moment waren in Amsterdam namelijk een account-group manager en een traffic-art/type-director van het Reclame-adviesbureau Prad B.V. en twee beleidsmedewerkers van het Landelijk Bureau Voor-
koming Misdrijven in enigszins overspannen staat nog bezig de laatste eindjes Scholen aan Vandalisme te knopen.

Dat lukte tenslotte enkele dagen later.

Maar daarmee had de voorbereiding van de map nog niet haar hele lijdensweg afgelegd. Het drukproces verliep weliswaar zonder machinebreuken en stakingen, maar bij het in krimpfolie verpakken van de 114 pagina's Scholen en Vandalisme trad alsnog een vertraging op. Deze laatste handeling werd ten zuiden van de Moerdijk verricht en het in de tussentijd uitgebroken carnaval verlamde voor minstens een week het folie en krimppersoneel.

Zelden zal een boekwerk over vandalisme op zo'n uitgebreide wijze ten doop zijn gehouden!

Tenslotte verscheen dan eind februari 1982 eindelijk de map Scholen en Vandalisme.

Het eerste idee voor de map was ruim een jaar daarvoor geboren in de vorm van een interne LBVM notitie.

In die notitie werden een aantal ideeën geformuleerd om te komen tot een samenhangend pakket producten en maatregelen tegen vandalisme. De belangrijkste doelgroep zou daarbij "de school" moeten zijn.

Een van de producten die in de interne LBVM notitie genoemd werd, was een losbladige informatie- en ondersteuningsmap ten behoeve van het onderwijs. Een ander product was een grammofoonplaatje over vandalisme waarvoor reeds vergevorderde plannen bestonden. Tenslotte werd na enige tijd besloten om de map en het grammofoonplaatje tot één product te combineren.

Het schrijven en musiceren kon een aanvang nemen!

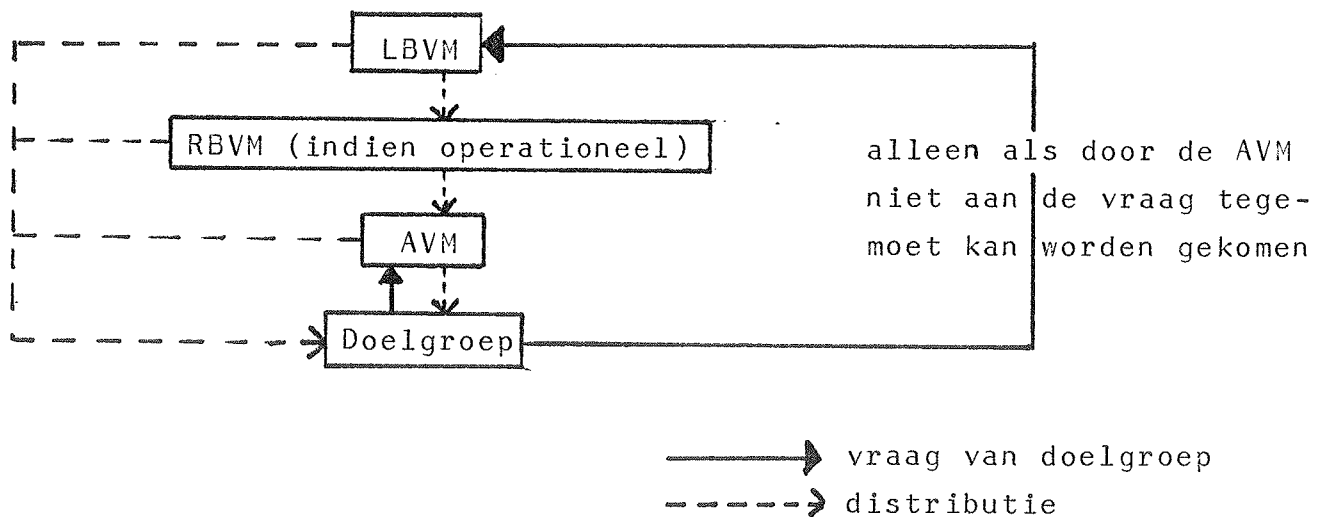
2. HET DISTRIBUTIEMODEL VOOR DE MAP

De vraag hoe de map Scholen en Vandalisme tenslotte bij de doelgroep (= de scholen)* zou moeten belanden, vormde een van de punten die veel hoofdbrekens kostte.

Bij de start van de werkzaamheden aan de map, waren veel Regionale Bureaus Voorkoming Misdrijven nog niet operationeel. Distributie van de map via de lokale Ambtenaren Voorkoming Misdrijven zou hier en daar problemen kunnen geven, omdat zij dan als het ware opgezadeld zouden worden met (distributie) werk waar ze geen tijd voor konden (of mochten) vrijmaken.

Tenslotte werd tot het volgende distributiemodel besloten:

Schema 1: Distributiemodel Scholen en Vandalisme

*. De eigenlijke doelgroep voor de map werd als volgt omschreven (LBVM 1981, pag.5): "*Personen die op school of in het onderwijs iets willen doen aan de vermindering van vandalisme. De kern van deze doelgroep wordt dus gevormd door het onderwijzend personeel en door eventueel op scholen aanwezig onderhoudspersoneel (deze laatste groep moet apart worden genoemd, omdat in de map een hoofdstuk is opgenomen over technopreventieve maatregelen voor scholen.*"

In dit verslag zullen we voor het gemak steeds spreken over de doelgroep als "de scholen".

Overigens werd voor de map Scholen en Vandalisme ook nog een secundaire doelgroep genoemd: "*leden van oudercommissies, wethouders van onderwijs, gemeentelijke afdelingen onderwijs, inspecties van het onderwijs, etc.*" (LBVM, 1981, pag. 5).

In dit verslag speelt deze secundaire doelgroep nauwelijks een rol. In deel 2 hebben we deze secundaire doelgroep ondergebracht bij de groep "overigen" (zie aldaar).

Verdere publiciteit die niet direct op de doelgroep gericht was, kon (zoals in de bedoeling lag) bijna geheel vermeden worden. Door het LBVM werden wel activiteiten ontplooid naar onderwijsbladen. Elk onderwijsblad in Nederland kreeg een brief van de Landelijke Coördinator VM met een uitgebreide toelichting op de map en daaraan gekoppeld het verzoek om de map in het desbetreffende onderwijsblad te bespreken.

4. DE AANVULLINGSBLADEN

De map Scholen en Vandalisme is losbladig. Dat vindt niet zijn oorzaak in Haagse krenterigheid. Er zit een diepere filosofie achter! Het idee is dat de map, gecombineerd met de eventueel door de plaatselijke politie te geven ondersteuning, de scholen helpt bij -en misschien zelf aanzet tot- het ondernemen van actie tegen het vandalisme. Die actie zou dan weer ideeën en materiaal opleveren en deze "tweede generatie" van ideeën zou weer gebruikt kunnen worden voor aanvullingsbladen. Een soort anti-vandalisme perpetuum mobile.

Achterin de map is daarom ook een (blauwe) retourbon opgenomen. Die bon kan uitgeknipt en aan het LBVM gestuurd worden. Door de bon in te vullen en op te zenden, maakt men kenbaar in aanmerking te willen komen voor toezending van de aanvullingsbladen.

Deze hele blauwe bonnen operatie had twee hoofddoelen:

- een bestand opbouwen van mensen en instanties die aanvullingsbladen willen ontvangen,
 - een bestand opbouwen van mensen en instanties waarbij materiaal en ideeën voor de aanvullingsbladen gehaald zouden kunnen worden.
- Daarnaast hadden de blauwe bonnen een derde -en eigenlijk verborgen- doel: de mogelijkheid voor een eerste evaluatie van de map.

Aan de scholen uit het "blauwe bonnen bestand" zouden immers via een enquête diverse vragen gesteld kunnen worden.

DEEL 2: EVALUATIE VAN DE MAP SCHOLEN EN
VANDALISME: EEN MODEL

DEEL 2. EVALUATIE VAN DE MAP SCHOLEN EN VANDALISME

1. ALGEMENE ASPECTEN BIJ DE EVALUATIE

Binnen de VM-filosofie is het woord evaluatie een sleutelbegrip. Via een evaluatie kijkt men terug op hetgeen verricht is om daarvan wat te leren. Daarmee kan men proberen de gemaakte fouten te onder-
vangen en trachten het goede te behouden.

Kijken of -en in hoeverre- een doelgroep tevreden is met een product of dienst en daarnaast kijken naar de behaalde resultaten, is bij de overheid niet erg gebruikelijk.

Van der Hart merkt hierover in zijn proefschrift op: *"Overheidsorganisaties zullen zich in eerste instantie sterk richten op haar, vanuit de wisselwerking tussen politiek en ambtelijk apparaat, ontwikkelde taken. Meting van cliëntsatisfactie is in dit traject niet gebruikelijk en wordt niet verlangd."**

Bij VM-werk wil men wèl serieus proberen om te bezien wat een bepaalde doelgroep van de voor haar gemaakte producten vindt en wat voor effecten er bereikt worden. Zo ook bij het product Scholen en Vandalisme.

Maar hoe evalueer je de map Scholen en Vandalisme?

Allereerst dienen daartoe enkele groepen onderscheiden te worden:

1. De primaire doelgroep van de map: de scholen.

Deze groep kan in twee groepen worden onderverdeeld:

a. Scholen die wel in het bezit zijn van de map.

b. Scholen die niet in het bezit zijn van de map.

Maar niet alle exemplaren van de map Scholen en Vandalisme zijn bij de primaire doelgroep terecht gekomen.

*. H.W.C. van der Hart; "Leveren zonder prijssignaal" (een studie naar de toepassing van marketingsbeginselen in organisaties zonder winstoogmerk); Wibro, Helmond, 1983; pag. 216.

- De groep "scholen" die wel in het bezit is van de map, is voor de evaluatie natuurlijk interessant. We willen van deze groep onder meer te weten komen hoe ze van de map gehoord hebben, hoe ze er aan gekomen zijn, wat ze van de map vinden, wat ze er mee gedaan hebben en wat dat uithaalde.
- Maar ook "scholen" die niet in het bezit zijn van de map vormen een zeer interessante groep bij de evaluatie. Bij deze groep zullen we namelijk moeten zien te achterhalen waarom ze de map niet hebben: wisten ze er niets van, konden ze de map niet te pakken krijgen, zagen ze er het nut niet van in etc.. De antwoorden van deze groep op deze vragen kunnen dus ons ook heel wat leren.

Kort samengevat moeten we ons bij de evaluatie met name richten op de groep scholen die wel in het bezit is van de map en op de groep scholen die dat niet is.

Om een goed beeld te krijgen van de distributie, bruikbaarheid en het gebruik van de map is het noodzakelijk om bovenstaand type vragen voor te leggen aan een a-selecte en representatieve steekproef onder Nederlandse scholen. Daarbij moet er dan vanzelfsprekend wel voor gezorgd worden dat in die a-selecte steekproef zowel de scholen vertegenwoordigd zijn die niet in het bezit zijn van de map als de scholen die dat wel zijn.

Met deze te houden a-selecte steekproef ligt een deel van de evaluatiepuzzel op zijn plaats. Om ook de andere stukjes op de goede plaats te krijgen, moeten we ons op het Blauwe Bonnen gezelschap en op de aanvullingsbladen richten.

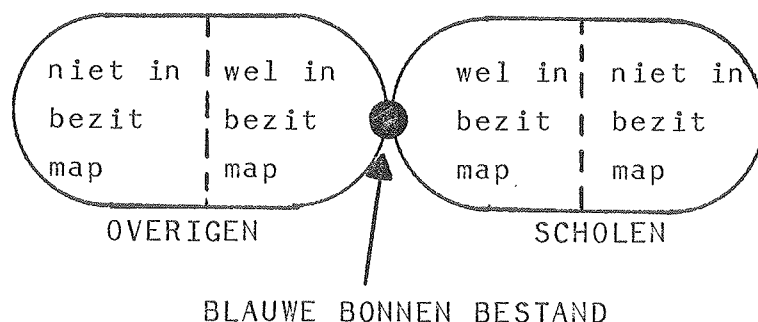
In het eerste deel van deze tussenrapportage is al ingegaan op de gedachte om de map Scholen en Vandalisme t.z.t. uit te breiden met aanvullingsbladen.

Gebruikers van de map die deze aanvullingsbladen wilden ontvangen, moesten daartoe een blauwe bon aan het LBVM sturen.

Meer dan 500 gebruikers maakten tot nu toe van die mogelijkheid gebruik en zo ontstond het al eerder genoemde Blauwe Bonnen gezelschap (BB-bestand).

Het spreekt vanzelf dat voordat de aanvullingsbladen gemaakt zouden worden het LBVM bij dit gezelschap te rade zou moeten gaan. Bijvoorbeeld om te vragen wat voor vandalisme-problemen dit gezelschap ondervindt en wat hun oordeel is over de map. Dit

Schema 3

- Zoals in schema 3 te zien is, zit in het BB-bestand een vrij grote groep "overigen" waar we -zoals al eerder opgemerkt- eigenlijk niet echt in geïnteresseerd zijn. Die "overigen" zullen er dus eerst uitgehaald moeten worden.
- Ten tweede zit de groep scholen die niet in het bezit zijn van de map niet in het BB-bestand. Op zich is dit niet zo'n probleem, want tot die groep kunnen we op een andere manier toegang krijgen: via de a-selecte steekproef onder scholen.
- Het derde nadeel is echter uit evaluatie-technisch oogpunt het ernstigste: met het BB-bestand hebben we weliswaar makkelijk toegang tot de groep scholen die wel in het bezit zijn van de map, maar het is de vraag welke scholen in het bestand zitten. Zo zou het/bijvoorbeeld best kunnen dat vooral scholen uit het verstedelijkste westen van het land geïntereseerd zijn in meer informatie en dus de blauwe bon opsturen. Voorts is het mogelijk dat scholen die van oordeel zijn dat de map een wanstallig misbaksel is, ondervertegenwoordigd zijn. Het is immers niet aannemelijk dat deze scholen via de blauwe bon nog meer van dat soort troep in huis willen halen. Vooralsnog moeten we van de veronderstelling uitgaan dat de scholen uit het blauwe bonnenbestand over het algemeen "positivos" zullen zijn; scholen die sterk gemotiveerd zijn om iets aan (of met) het onderwerp vandalisme te willen doen. Kortom: het BB-gezelschap is waarschijnlijk niet representatief voor de hele groep gebruikers van de map, noch voor de groep

Voor ons ligt nu de afbeelding van een compleet model voor de evaluatie van de map Scholen en Vandalisme en voor de totstandkoming van de aanvullingsbladen.

2. HET TOTALE EVALUATIEMODEL

Het totale evaluatiemodel voor de map Scholen en Vandalisme -met daarin opgenomen het proces waarlangs de aanvullingsbladen tot stand moeten komen- is in schema 4 samengevat.

In dit schema zijn de concrete "producten in hoofdletters aangegeven:

- de eerste tussenrapportage (die u nu leest)
- de tweede tussenrapportage (een beknopte interne nota waarin de uitkomsten van de a-selecte steekproef onder scholen worden samengevat)
- het totale eindverslag van de evaluatie van de map (als resultaat van de twee tussenrapportages)
- de aanvullingsbladen die aan het BB gezelschap toegezonden zullen worden.

In schema 4 geven alle hokjes een activiteit of een resultaat weer. Het gaat in dit schema om de volgorde van de hokjes.

Elk hokje bouwt als het ware voort op het voorgaande.

In schema 4 is nu ook duidelijk te zien dat de BB-enquête in twee richtingen gebruikt wordt: ten eerste voor de totstandkoming van de aanvullingsbladen (het onderste deel van het schema) en ten tweede voor de evaluatie van de map (het bovenste deel in het schema).

DEEL 3: ZOEKLICHT OP HET BLAUWE BONNEN GEZELSCHAP

DEEL 3: ZOEKLIJCHT OP HET BLAUWE BONNEN GEZELSHAP

1. VOORGESCHIEDENIS EN OPZET

Medio 1983 werd duidelijk dat langzamerhand de meeste exemplaren van de map Scholen en Vandalisme de afnemers bereikt hadden. Bovendien was in de kaartenbak van het LBVM de stapel blauwe bonnen aangegroeid tot een dikke 500.

Het werd tijd om tot actie over te gaan.

De desbetreffende ministeriële ambtenaren werden echter in mei 1983 definitief wakker geschud door een telefoontje van het Research Instituut Gebouwde Omgeving (Rigo). In opdracht van de Stichting Bouwresearch voerde het Rigo een onderzoek uit naar "Schoolgebouwen en ongewenst gedrag".

In hun onderzoek wilde het Rigo een aantal scholen benaderen met een schriftelijke enquête. Toevallig..... dat wilde het LBVM dus ook. Het Rigo was echter niet in het bezit van een adressenbestand van scholen. Het LBVM wel.

Vanzelfsprekend was hier enige coördinatie vereist.

Besloten werd de scholen uit het blauwe bonnenbestand met een tweedelige enquête te benaderen.

Het eerste (RIGO-) deel van de enquête ging over "Schoolgebouwen en ongewenst gedrag" en het tweede (LBVM-)deel diende voor de evaluatie van de map en voor de productie van de aanvullingsbladen.

Vervolgens werd het BB-bestand aan een analyse onderworpen.

Het bestand* bleek 525 bonnen te omvatten, waarvan 365 scholen en 160 overigen. De groep "overigen" blijkt dus met 30% een flink gedeelte van het BB-bestand uit te maken.

*. Zoals dat augustus 1983 op het LBVM aanwezig was. Hierbij dient wel gewezen te worden op het feit dat ook na augustus 1983 nog blauwe bonnen bij het LBVM binnenkwamen (en komen).

2. UITKOMSTEN VAN DE BB-ENQUÊTE.

2.1. Algemeen

Van de 365 weggezonden enquête-formulieren waren er op 31 december 1982 (de gestelde sluitingsdatum) 262 retour ontvangen.

Een respons van 72%. Dit is voor een post-enquête een zeer hoge respons. Dat ondersteunt in ieder geval de eerder gedane veronderstelling dat het hier inderdaad om een zeer gemotiveerd gezelschap gaat.

Allereerst is voor vier variabelen (geografische spreiding, urbanisatiegraad, schooltype en levensbeschouwelijke richting van de school) -- bekeken of de enquête-invullers (respondenten) al dan niet een afspiegeling vormen van de Nederlandse scholen.

Tabel 1 laat zien hoe de geografische spreiding van de respondenten zich verhoudt tot die van de landelijke bevolking*.

*. We maken een vergelijking met de landelijke bevolking terwijl in feite natuurlijk een vergelijking met de spreiding van scholen precieser zou zijn. In de onderwijsstatistiek werkt men echter met een heel ander type indeling (25 nodale gebieden), waardoor omzetting naar provincie moeilijk en zeer bewerkelijk wordt.

Tabel 2: Bevolking naar urbanisatiegraad en enquêterespons

<u>Omschrijving</u>	<u>CBS Code</u>	<u>Bevolking 1-1-'81</u>		<u>Enquêterespons</u>	
		<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>Absol.</u>
Platteland	A1-A4	12	7		16
Versted.platteland	B1-B2	22	22		52
Forenzen gem.	B3	14	15		34
Steden 2000-30000	C1-C2	11	11		26
Steden 30000-100000	C3-C4	16	19		45
Steden boven 100000	C5	25	26		61
		100%	100%		234x

x onbekend:28

Een vergelijking van de percentages uit tabel 2 laat zien dat de enquêterespons over het algemeen met de landelijke verdeling overeenkomt. Er is één uitzondering: scholen op het platteland lijken ondervertegenwoordigd. Bij nader inzien is dat echter logisch, want scholen zijn over het algemeen geconcentreerd in (al dan niet kleine) steden. Ze staan althans zelden tussen de boerderijen op het weiland.

In tabel 3 vergelijken we de verdeling van de enquêterespons per schooltype met de verdeling per schooltype in heel Nederland.

Tabel 3: Aantal scholen per schooltype voor heel Nederland vergeleken met de enquêterespons

<u>Schooltype</u>	<u>Scholen in heel Ned.</u>			<u>Enquêterespons</u>	
	<u>Absol.</u>	<u>%</u>		<u>Absol.</u>	<u>%</u>
Kleuterond.	8108	40	} 83	{ 180	78
Lagerond.	8727	43			
VWO/HAVO/MAVO	1503	7		32	9
Lager Beroepsond.	1302	6	} 9	{ 20	14
Mid. Beroepsond.	610	3			
		99%		232x	101%

x onbekend: 30

Openbare scholen zijn in de enquêterespons echter enigszins oververtegenwoordigd en de "overige scholen" zijn ondervertegenwoordigd.

2.2. Vandalismeproblemen van scholen

Het is om twee redenen zinvol om te kijken in welke mate de respondenten te maken hebben met vandalismeproblemen.

- Ten eerste omdat die problemen een belangrijk gegeven zijn voor het maken van de aanvullingsbladen. Zo zou het bijvoorbeeld denkbaar zijn dat er zich op scholen problemen voordoen waar in de map nauwelijks bij stil gestaan wordt.
- Ten tweede omdat we met rede kunnen veronderstellen dat vooral "probleemgevallen" de blauwe bon (en vervolgens ook) de enquête hebben ingevuld.

Wat betreft dit laatste punt kunnen we de lezer direct uit de droom helpen. De respondenten blijken het hele scala te beslaan tussen acuut (vandalisme)probleemgeval en de bijna geheel probleemloze. Scholen die nauwelijks last hebben van vandalismeproblemen treden het duidelijkst naar voren als we de antwoorden op de vragen 7 en 10 uit de enquête bekijken.*

Op vraag 7 ("Waarom is er op uw school geen vandaliseproject gehouden") antwoorden 57 respondenten (=22%) dat er geen aanleiding voor was.

Op vraag 18 ("Is op uw school geprobeerd de technische aanbevelingen uit de map in praktijk te brengen") antwoorden 53 respondenten (=20%) dat ze geen problemen met vandalisme hebben.**

Een nauwkeuriger inzicht in de problemen die de respondenten onder vinden, krijgen we als we de antwoorden op vraag 14 (uit het eerste deel van de enquête!) op een rijtje zetten.

*. Tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, wordt in dit verslag steeds verwezen naar het tweede deel van de enquête (vgl. de enquête in bijlage 4, vanaf pag. 5).

**.. Vanzelfsprekend gaat het bij hen die deze antwoorden op vraag 7 en 18 geven, grotendeels over één groep.

2.3. De distributie van de map.

We wenden ons nu tot het voor de VM wereld meest interessante deel van de BB-enquête: deel II van de enquête.

Wil de map Scholen en Vandalisme enig nut hebben, dan zullen de mappen natuurlijk op een of andere manier onder de ogen van de doelgroep moeten komen.

Over deze eerste etappe op weg naar het doel van de handleiding zijn in de enquête een aantal vragen gesteld:

- Hoe heeft men van de map gehoord
- Hoe is men in het bezit gekomen van de map

Naar aanleiding van deze vraag onderscheiden we tevens twee manieren van distributie van de map

- Is de map gelezen en zo nee waarom niet.

Van de map horen

Tabel 6 laat zien dat ongeveer 2 op de 3 respondenten voor het eerst van de map gehoord hebben via de politie. Onderwijsbladen komen op de tweede plaats.

Tabel 6: Hoe heeft men op de scholen voor het eerst van de map gehoord?

<u>Via:</u>	<u>Absoluut</u>	<u>%</u>
Politie	157	60
Onderw.blad	36	14
Collega's	4	2
T.V.	2	1
Overig	21	8
Weet niet	42	16
	262	101%

Waarschijnlijk heeft het model, waarbij de map op lokaal niveau door de politie onder de aandacht van de doelgroep wordt gebracht, dus goed gewerkt.

De onderwijsbladen hebben als boodschapper van het feit dat de map bestaat een duidelijk secundaire rol gespeeld. Hun rol is echter

Twee distributie modellen

We kunnen bij de distributie van de map naar de scholen twee manieren van distributie onderscheiden:

- het terughoudende model, waarbij de school zelf actie moet ondernemen (naar de kant van de politie of LBVM) om aan de map te komen.
- het politieel actieve model, waarbij de school de map ongevraagd van de politie op de lessenaar krijgt.

We hebben onderzocht wat voor gevolgen elk van de twee manieren van distributie heeft. Daarbij betreft het overigens nog slechts een eerste oriëntatie. Nadere uitwerking van dit deel van het onderzoek in de a-selecte steekproef is vereist.

We zijn van de veronderstelling uitgegaan dat bij distributie volgens het politieel actieve model de kans geringer zou zijn dat scholen:

- de map zouden lezen
- de map bruikbaar zouden vinden
- een project zouden houden (er zou vaker "geen aanleiding" voor zijn)
- de technische aanbevelingen uit de map gevolgd zouden worden (er zouden vaker "geen problemen met vandalisme" zijn).

De achtergrond van deze veronderstelling is simpel en lijkt logisch: in het terughoudende distributiemodel is een drempel ingebouwd waar over het algemeen alleen de wat meer gemotiveerde scholen overheen zullen stappen. Het is goed mogelijk dat die drempel in het politieel actieve model lager ligt. Waarschijnlijk zullen de distribuerende ambtenaren VM lang niet altijd zijn nagegaan of de scholen die de map kregen uitgereikt ook daadwerkelijk problemen hadden of/en iets met de map wilden gaan doen. En dus -althans dat veronderstelden we- zal de werking van de map in het politieel actieve model over de hele linie minder zijn. Ondanks alle goede bedoelingen van de distribuerende politiemensen.

In een eerste poging om onze veronderstelling te toetsen lieten we de ronkende computer meters kruistabellen produceren.

In tabel 8 hebben we de diverse kruistabellen tot één tabel gecomprimeerd. Uit deze tabel blijkt dat de manier van distribueren geen in-

vloed heeft op het al dan niet lezen van de map, het bruikbaar vinden van de map, het houden van een project of het opvolgen van de technische aanbevelingen uit de map.

Verder onderzoek -via een a-selecte steekproef- zal moeten aantonen in hoeverre de manier van distribueren echt geen invloed heeft, of dat bij deze oriënterende toetsing het eerder geschetste representatieviteitsprobleem van het BB-bestand ons parten heeft gespeeld*. Met nadruk wijzen we er dan ook op dat de uitkomsten zoals die in tabel 8 zijn samengevat niet veralgemeniseerd mogen worden! Het betreft een eerste oriëntatie op de vraag naar het meest optimale distributiemodel. Een vraag die uit zowel effectiviteitsoogpunt als uit een kostenoogpunt essentieel te noemen is.

Er zal dan ook in het totaal eindverslag van de evaluatie van de map op terug gekomen moeten worden.

De map lezen

Als men in het bezit is gekomen van de map, houdt dat nog niet in dat men de map ook leest.

Iets minder dan 12% van de respondenten (=31) blijkt zich beperkt te hebben tot het afscheuren van het krimpfolie en het uitknippen en opsturen van de blauwe bon. Uitgeput zijn ze vervolgens aan lezen niet meer toegekomen. Geen tijd (42%), geen interesse (16%) en overige redenen (42%) worden als reden genoemd.

Uit de kruistabellen blijkt geen verband tussen de wijze waarop men aan de map gekomen is en het wel of niet lezen van de map. (zie bijlage 6, kruistabel B).

Wel blijkt dat de niet-lezers over het algemeen iets minder vandaliseproblemen hebben in vergelijking tot de wel-lezers (kruistabel C, bijlage 6).

*. Bij onze veronderstelling speelt immers in belangrijke mate een variabele een rol die we kunnen omschrijven als "de gemotiveerdheid van een school". Het is juist deze variabele die het ook onmogelijk maakt om bij deze BB-enquête te spreken van een representatieve enquête: het opsturen van een blauwe bon impliceert "motivatie"

vaar dat men een "beleefd" antwoord geeft.

Ten tweede speelt vooral bij deze vraag het probleem van de representativiteit: Iemand die de map zeer slecht en onbruikbaar vindt zal geen blauwe bon opsturen. De voor ons zeer interessante groep van "negatieven" moet daarom benaderd worden via de a-selecte steekproef onder Nederlandse scholen.

2.5. Wat is er gedaan?

Een van de belangrijkste vragen is natuurlijk wat er op scholen is gedaan aan de bestrijding van vandalisme.

Daarbij moet onderscheid gemaakt worden tussen:

- algemeen preventieve maatregelen:

daar verstaan we onder: projecten voor leerlingen die tot doel hebben dat de aan het project deelnemende leerlingen minder gaan vernielen (aan de eigen school en/of elders);

- techno-preventieve maatregelen:

we hanteren hier een zeer ruime definitie van techno-preventie. We verstaan er onder: door onderwijzend- of onderhoudstechnisch personeel uitgevoerde activiteiten die tot doel hebben dat de mogelijkheden om aan of in school vernielingen te plegen, worden verkleind. Deze techno-preventieve maatregelen komen in paragraaf 2.6. aan de orde.

Wat is er op scholen gedaan: Algemene preventie

Projecten

Op 81 van de 262 scholen (=31%) die de enquête invulden, blijkt in het schooljaar 82/83 een vandaliseproject gehouden te zijn.

Zoals gezegd, moeten we er echter rekening mee houden dat de respondenten een "boven gemiddeld gemotiveerde groep" vormen. In dat licht bezien is dit nu niet bepaald een schokkend hoog aantal. Wel blijkt dat het merendeel van de 81 scholen die een project gehouden hebben (te weten: 85%) bij dat project de map heeft gebruikt (7% heeft er geen gebruik van gemaakt; 7% onbekend).

jecten van vrij korte duur: 28 (35%) duurden een week of korter, 36 projecten (44%) hadden een duur tussen de 2 en 4 weken, terwijl 10 projecten (12%) langer dan 4 weken in beslag namen (7 scholen oftewel 9% hadden de desbetreffende enquête-vraag niet ingevuld). Als type maatregel dat in het kader van een project is genomen, wordt het meest genoemd "de leerlingen bewust maken van de schade en hinder die door vandalisme wordt veroorzaakt" (door 70 van de 81 genoemd); direct gevolgd door "leerlingen de waarde laten inzien van hun omgeving" (57 keer genoemd).

Veel minder vaak worden genoemd "maatregelen die betrekking hebben op de sfeer op school" (wordt 19 keer genoemd) en "het (laten) opzetten van vrije tijdsvoorzieningen voor leerlingen" (slechts 6 keer genoemd). Overigens blijken de in het kader van een project genomen maatregelen nauwelijks te verschillen als we kijken naar schooltype of levensbeschouwelijke richting van de school (zie bijlage 6, tabellen onder E).

Contact met de politie in het kader van een project

Veel scholen waar een project gedraaid heeft, blijken contact gehad te hebben met de politie (54 van de 81 scholen = 67%).

De overgrote meerderheid (50 scholen) vindt dat dit contact naar wens is verlopen. Slechts drie scholen zijn over het contact niet tevreden. De vraag waar het contact in concreto uit bestond is af te lezen uit tabel 11.

Tabel 11. Contact school-politie in het kader van een project.

<u>Activiteit van de politie:</u>	<u>aantal keren genoemd</u>
1. politie hield praatje voor leerlingen	37
2. overleg over inhoud project	26
3. politie deed school verzoek tot houden project	10
4. er zijn afspraken gemaakt over surveillance	7
5. dito, over het doen van aangifte	3
6. overig	10

die inspanningen uitgehaald hebben. De slotzinnen van de map Scholen en Vandalisme blijken nog steeds zeer actueel. Het lijkt wel of ze in een (laatste) vlag van grote helderziendheid geschreven zijn: *"Het is duidelijk dat evalueren zin heeft. Men kan er zelf iets van leren en ook anderen kunnen er iets aan hebben. Het is daarom jammer dat een evaluatie vaak achterwege blijft. Geheel onbegrijpelijk is dat echter niet: het project is afgelopen en men is blij dat het erop zit, en bovendien staan proefwerkweken, toetsen en voorlichtingsprojecten over drugs alweer voor de deur. Niettemin zouden uitvoerders van projecten er goed aan doen te evalueren en de uitkomsten daarvan in het kort op te schrijven."*

Deze slotbede blijkt dus weinig effect gehad te hebben. Dat is uitermate spijtig te noemen.

Immers:

"Binnen de VM filosofie is het woord evaluatie een sleutelbegrip. Via een evaluatie kijkt men terug op hetgeen verricht is om daarvan te leren. Daarmee kan men dat proberen de gemaakte fouten te ondervangen en trachten het goede te behouden."

Dit citaat (uit het begin van het tweede deel van dit verslag) is niet alleen van toepassing op VM functionarissen, maar ook op scholen....

Enigszins ongenueanceerd samengevat zouden we kunnen zeggen dat gehoopt werd dat door een injectie van 20.000 exemplaren Scholen en Vandalisme in het nederlandse onderwijssysteem een anti-vandalisme sneeuwbal zou gaan rollen.

Door de eerste duw van de map (met eventuele ondersteuning van de lokale politie) zouden scholen anti-vandalisme projecten gaan opzetten.

Die projecten zouden ze goed evalueren (!) en daardoor zou men van de gemaakte fouten leren en kunnen aangeven wat de beste aanpak(ken) zijn. Een tweede golf van (nog) betere projecten zou het resultaat kunnen zijn. De aanvullingsbladen zouden dan voor die tweede golf weer een aardige steun in de rug vormen.

Vanzelfsprekend is dit een ideaal model. Dit onderzoek is er echter mede op gericht om tot de eerste voorzichtige uitspraken te komen op de vraag waar er kinken in de ideale kabel optreden. Een van de belangrijkste kinken lijkt dus te zitten in het feit dat scholen de effecten van hun project-inspanningen niet willen of kunnen evalueren. Ze kunnen dus ook niets leren van hun fouten. Een eventuele tweede golf anti-vandalisme projecten zal dus niet per definitie be-

Tabel 13: Hebben scholen de technische aanbevelingen uit de map in praktijk gebracht?

1. <u>JA: 66 (=25%)</u>	
1.1. na het lezen van de map:	17 (=6%)
1.2. onafhankelijk van de map:	15 (=17%)
1.3. (1.1. + 1.2.):	4 (=2%)
2. <u>NEE: 130 (=50%)</u>	
2.1. We hebben geen problemen met vandalisme:	53 (=20%)
2.2. technische maatr. zijn te duur:	23 (= 9%)
2.3. geen tijd:	12 (= 5%)
2.4. nee (geen verdere reden gegeven):	9 (= 3%)
2.5. de gemeente wilde niet meewerken:	4 (= 2%)
2.6. technische maatr. hebben te weinig effect	1 (= -%)
2.7. diverse combinaties 2.1. t/m 2.6.	18 (= 7%)
2.8. overig	10 (= 4%)
3. <u>WEET NIET/NIET INGEVULD: 66 (=25%)</u>	

Zoals al gezegd, blijkt uit tabel 13 dat 25% van de respondenten de technische aanbevelingen uit de map in praktijk gebracht heeft. Dit is echter merendeels onafhankelijk van de map gedaan. Op het eerste gezicht lijken dit misschien geen hoge percentages. Maar men moet wel beseffen dat het over het algemeen voor scholen moeilijk is om zelf actie op techno-preventief terrein te ondernemen. dat blijkt bijvoorbeeld overduidelijk uit de antwoorden op de enquête-vraag "Bent u van mening dat uw school voldoende mogelijkheid heeft om zelf techno-preventieve maatregelen tegen vandalisme te nemen?" (vraag 19 uit het eerste deel van de enquête).

Maar liefst 135 scholen (52%) beantwoordt deze vraag met "nee" (ja: 55=21%; geen mening/niet ingevuld: 72=27%).

De antwoorden op deze vraag lijken te duiden op een roep om deregulering en ontbureaucratisering. In de onderwijswereld blijkt dit een nogal heet hangijzer. Indicatief is de actie die enige tientallen wethouders onderwijs ondernamen aan de vooravond (jan. 1984) van de behandeling van de onderwijsbegroting in de tweede kamer. De wet-

in praktijk gebracht heeft omdat "ze geen problemen hebben met vandalisme" (zie 2.1. in tabel 13: 53 scholen = 20%).

We kunnen hier terugverwijzen naar de opmerking die we in het voorgaande al aan deze "probleemlozen" wijdden.

In de enquête zijn ook een groot aantal vragen gesteld over de op scholen toegepaste techno-preventieve maatregelen en de indruk die de scholen hebben over de resultaten van deze maatregelen. We hebben de resultaten in tabel 14 samengevat*.

Tabel 14: Techno preventieve maatregelen op scholen

<u>1</u> Vraag nr uit enq.	<u>2</u> Maatregel:	<u>3</u> ja, maatregel genomen (abso- lute aantallen)	<u>4</u> het resultaat was..... (uitgedrukt als % van kolom 3).			
			+	±	-	?
19	Speciaal glas	83	61	23	4	12
20	Siliconen verf/ bepaling	14	36	21	21	21
21a	Bloemperken/ doornstruiken	66	32	44	17	8
21b	Bemoeilijken op het dak klimmen	88	32	31	32	6
22a	Verbetering sloten/ scharnieren	70	53	23	9	16
22b	Meer aandacht voor sleutelbeheer	90	50	24	1	24
22c	Electronische be- veiliging	58	79	10	2	9
22d	Hek rond school ge- plaatst	73	47	32	14	8
23a	Goederen bewaren ach- ter slot en grendel	203	62	12	4	23
23b	Goederen voorzien van merkteken	81	23	20	4	53

*. Waarschijnlijk wekken de hoge aantallen in kolom 3 van tabel 14 enige bevreemding als men ze vergelijkt met de getallen uit tabel 13. In tabel 14 gaat het echter om feitelijk toegepaste techno-preventieve maatregelen, los van de aanbevelingen uit de map. De maatregelen uit tabel 14 kunnen dus al veel eerder opgenomen zijn. Hier kan wel opgemerkt worden dat bij eenzelfde type vraagstelling in de a-selecte steekproef deze vragen duidelijker omschreven zullen moeten worden. Met name wat betreft het preciese tijdstip of jaartal waarin de techno-preventieve maatregelen zijn toegepast en de samenhang met de map.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

De map Scholen en Vandalisme

Begin 1982 werd door het LBVM de map Scholen en Vandalisme uitgebracht. De map was bestemd voor onderwijzend - en onderhoudstechnisch personeel van scholen.

Het doel van de map was om via het aandrigen van ideeën en lesmateriaal het vandalisme te verminderen dat gepleegd wordt door leerlingen uit het lager - en voortgezet onderwijs en tevens de schade te verminderen die door vandalisme aan schoolgebouwen wordt toegebracht.

Van aanvang af lag het in de bedoeling om t.z.t. aanvullingsbladen op de map uit te brengen. Scholen die voor deze bladen belangstelling hadden, konden een blauwe retourbon aan het LBVM sturen.

Zo ontstond een Blauwe Bonnen (BB) bestand dat in augustus 1983 meer dan 500 bonnen omvatte.

Bij de totstandkoming van de aanvullingsbladen is voor de scholen uit het BB bestand een belangrijke rol weggelegd: er moet zo veel mogelijk gebruik gemaakt worden van ideeën en lesmateriaal dat door deze scholen wordt aangedragen. Daarnaast moeten de aanvullingsbladen zoveel mogelijk "toegesneden" zijn op de scholen die deel uitmaken van het BB-bestand.

De Blauwe Bonnen enquête

Om tot een goede doelgroep analyse te komen voor de aanvullingsbladen en om tevens zoveel mogelijk ideeën en lesmateriaal van scholen bijeen te harken, besloot het LBVM eind 1983 een uitgebreide schriftelijke enquête onder de scholen uit het BB-bestand te houden.

Van deze enquête kon echter tevens gebruik gemaakt worden in het kader van de evaluatie van de map Scholen en Vandalisme.

VM heeft het begrip evaluatie hoog in het vaandel staan.

Logisch.....want alleen via goede evaluaties kan geleerd worden hoe de VM zaken (nog) beter uitgevoerd kunnen worden. Bovendien is aan de activiteiten rond de map Scholen en Vandalisme door VM-functionarissen op lokaal, regionaal en landelijk niveau veel tijd en geld besteed.

lager onderwijs wat oververtegenwoordigd.

In ieder geval is het gegeven van belang dat het BB-gezelschap kenmerkend voor wat betreft de genoemde variabelen "breed" is samengesteld: het focussen van de aanvullingsbladen op een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld: openbare lagere scholen in de grote steden van West Nederland) is dus niet mogelijk.

De vandalismed Problemen waar de respondenten mee te kampen hebben bleken vrij divers. Een onverwachts grote groep respondenten (iets minder dan een kwart) bleek nauwelijks last te hebben van vandalismed Problemen. De rest heeft echter problemen genoeg.

Tophit daarbij zijn ongetwijfeld de ruiten van scholen. Vervolgens in afnemende orde van belangrijkheid: bekladding, inbraak, overige vernielingen en brand.

Iets om bij de aanvullingsbladen zeker rekening te houden is het opvallend hoge aantal scholen dat met inbraak-problemen te kampen heeft.

De politie speelt een centrale rol bij de distributie van de map: Het merendeel van de respondenten heeft van de politie gehoord dat de map bestaat (overigens spelen hier ook onderwijsbladen een rol) en heeft de map via de politie gekregen of bij de politie gehaald. De vangzeilfunctie van het LBVM is echter niet onbelangrijk (18% van de respondenten heeft de map via het LBVM te pakken gekregen). Er kan onderscheid gemaakt worden tussen een terughoudend distributiemodel (scholen moeten zelf actie ondernemen) en een politieel actief distributiemodel (politie onderneemt de actie). Verder onderzoek zal zich moeten richten op de vraag welke gevolgen beide modellen hebben. De eerste toetsing leverde in dit opzicht geen duidelijke resultaten op.

Over het algemeen is de map door de respondenten ook gelezen, 12% van de respondenten was echter niet zo ver gekomen.

De respondenten beoordelen de bruikbaarheid van de map zeer positief. Hierbij scoorde de bruikbaarheid van de map voor wat betreft lesmateriaal (copieren, uitknippen e.d.) overigens iets lager dan de bruikbaarheid van de map als overdrager van ideeën.

Ongeveer een derde van de respondenten gaf op dat in het schooljaar 82/83 een anti-vandalismed project voor leerlingen op hun

ken in het verleden veelvuldig toegepast te zijn.

Tot zo ver de belangrijkste conclusies die getrokken kunnen worden uit de enquête onder het blauwe bonnen gezelschap.

In deze conclusies (en in de tussenrapportage zelf) zijn een aantal punten te vinden op grond waarvan door het LBVM actie ondernomen kan worden. Enerzijds een heel directe en oplossingsgerichte actie: de productie van de aanvullingsbladen. Anderzijds ook actie met betrekking tot het beantwoorden van een aantal nog (ten dele) openstaande vragen.

Beantwoording van veel van die vragen is mogelijk via het tweede deel van het evaluatieonderzoek van de map Scholen en Vandalisme: een enquête onder a-selecte steekproef van Nederlandse scholen.

In de appendix van deze tussenrapportage worden zowel voor de aanvullingsbladen als voor de a-selecte steekproef globale plannen ontwikkeld.

APPENDIX

APPENDIX

In deze appendix worden als startschot voor verdere activiteiten in het kader van de (evaluatie van) de map Scholen en Vandalisme kort twee globale plannen gepresenteerd.

Een plan voor de aanvullingsbladen en een plan voor verder evaluatie-onderzoek.

1. De aanvullingsbladen

Verschijningsdatum

Aan de afnemers van de aanvullingsbladen is toegezegd dat de bladen medio 1984 toegezonden zullen worden. Meest logische (en haalbare) leveringsdatum lijkt ons direct na de (school) zomervakantie te zijn.

Afnemers

De aanvullingsbladen zullen gezonden worden aan een ieder die een blauwe bon aan het LBVM stuurde of stuurt.

Op de verschijningsdatum van de bladen zal het bestand ongeveer 600 bonnen omvatten, waarvan twee-derde scholen en eenderde "overigen". Bij de keuze voor een oplage voor de bladen zal rekening gehouden moeten worden met het loskomen van extra vraag. Scholen zullen via via van de aanvullingsbladen vernemen en ze dan alsnog met of zonder blauwe bon bestellen.

Het verdient o.i. tevens aanbeveling om de aanvullingsbladen toe te voegen aan exemplaren van de map die dan nog niet gedistribueerd zijn.

Tot slot moet bij de oplage keuze rekening gehouden worden met de VM (en politie) organisatie.

Het voorgaande gestaffeld:

. BB gezelschap (stand medio 1984)	600
. Extra aanvraag (schatting)	1000
. VM/Politie	400
. Toe te voegen aan nog niet gedistribueerde exemplaren	?

Hoofdstuk 4 van de map:

- Dit "techno hoofdstuk" (een minder kwetsbare school) dient enerzijds up to date gebracht te worden (b.v. normering hang en sluitwerk), maar moet anderzijds ook uitgebreid worden. Dit laatste op grond van de problemen die de geënqueteerden bleken te ondervinden. Speciale aandacht is hierbij vereist voor:
 - . ruiten (te denken valt aan een simpele opsomming per glassoort van b.v. vandalisme bestendigheid, kosten, toepasbaarheid e.d.).
 - . inbraak-preventie.

Hoofdstuk 5 van de map:

In zijn huidige opzet mogen we dit hoofdstuk op basis van de BB-enquête als een misser omschrijven. Als uitzondering op de regel lijkt restauratie ons hier niet gewenst. De keus ligt hier tussen een kale onbebouwde plek of een stuk totale nieuwbouw.

Gezien het belang dat in het kader van de VM-filosofie en werkwijze gehecht wordt aan het systematisch opzetten en evalueren van projecten (zie onze opmerkingen in deel 3 van deze tussenrapportage), zouden we voor nieuwbouw willen kiezen.

Maar wel aangepaste nieuwbouw:

Het centrale begrip moet daarbij "evaluatie" zijn.

Na een wat provocerende kop en inleiding ("u weet niet wat u doet!"), wordt heel concreet (in termen van voordelen die de docent/school erbij heeft) het nut en het belang van evaluatie uitgelegd. Dan worden een aantal simpele evaluatie mogelijkheden aangeboden.

Nadruk ligt daarbij op het door leerlingen (of anderen) laten uitvoeren van een evaluatie als geïntegreerd onderdeel van een project*.

Bijna terzijde wordt vanuit het begrip evaluatie het verband gelegd met de noodzakelijke voorgaande stappen (analyse, doelen, werkplan).

De gehele tekst moet bondig, concreet en niet te omvangrijk zijn.

Bij de totstandkoming van de tekst kan zeer goed gebruik gemaakt worden van de evaluatie-ervaringen die opgedaan zijn in het Amsterdamse vandalisme actie onderzoek.

*. Te overwegen valt de evaluatie mogelijkheden expliciet te presenteren in opvolgende graad van moeilijkheid en tijdsinvestering.

- gewerkt met tabbladen die aanvullingen scheiden (b.v.: "de laatste cijfers over vandalisme", "nieuwe ideeën om wat aan vandalisme preventie te doen")
- het gehele pakketje (eventueel) voorzien van de welbekende LBVM-vensterkaft en wordt het geheel (in ieder geval) voorzien van een ringband perforatie, waardoor de gebruiker het gehele pakket aanvullingsbladen apart achter zijn/haar exemplaar van de map Scholen en Vandalisme kan opnemen.
- het pakketje aangeboden met een brief van de LCVM. In deze brief wordt ook ingegaan op de uitkomsten van de BB-enquête en wordt (op basis daarvan) de vraag "waarom deze aanvullingsbladen?" kort behandeld.

Scholen die geïnteresseerd zijn in de hele tussenrapportage worden verwezen naar het RBVM waar een exemplaar van de tussenrapportage ter inzage ligt (een lijst van RBVM zal dus als bijlage toegevoegd moeten worden).

2. De a-selecte steekproef.

De grote lijnen van de a-selecte steekproef onder Nederlandse scholen zijn in deel 2 van deze tussenrapportage reeds besproken (vergelijk met name schema 4) en daar hoeft dus niet verder op ingegaan te worden. De opzet voor de a-selecte steekproef ziet er als volgt uit:

Uit het bestand van Nederlandse scholen voor lager-, voortgezet- en lager beroepsonderwijs wordt a-select een steekproef getrokken. De onderzoekseenheid is dus "een school", hetgeen impliceert dat de totale populatie uit ongeveer 12.000 scholen bestaat.

De steekproef dient in ieder geval op de volgende variabelen representatief voor de populatie te zijn:

- verdeling lager -, voortgezet onderwijs en lager beroepsonderwijs
- verdeling openbaar, rooms katholiek, protestants christelijk en overig
- verdeling naar urbanisatiegraad (uitgezonderd CBS code A: het platteland)
- de geografische spreiding (liefst naar de 25 te onderscheiden Nederlandse schoolgebieden, eventueel naar provincie).

Gezien de representativiteitsvoorwaarde, maar met name ook gezien het ontbreken van veel essentiële cijfers (b.v. scholen naar urbani-

- Vragen over vandalisme-problemen en eventueel andere strafbare feiten) waar de school last van heeft.

N.b.: als we ons strikt aan het hoofddoel van deze enquête houden (= de evaluatie van de map) is een zeer gering aantal vragen hier voldoende. Het lijkt ons echter het overwegen waard om dat vandalisme-problemen deel van de enquête uit te breiden om daarmee een landelijk beeld te krijgen van de problemen die scholen in Nederland ondervinden met vandalisme en andere strafbare feiten. Daarmee zou namelijk een qua kennis zwart gat opgevuld kunnen worden. De slachtoffer enquêtes tellen immers alleen slachtofferschap van privé personen, andere onderzoeken met betrekking tot vandalisme (b.v. Amsterdam, Rotterdam, het VNG-vandalismeonderzoek) geven slechts indicaties, maar geen landelijk representatief beeld.

Als zo'n landelijk representatief beeld van problemen die scholen ondervinden wèl zou bestaan, zou dit voor vele doelen bruikbaar zijn. Ons inziens zou dan ook geprobeerd moeten worden om de a-selecte enquête onder scholen op het punt van het slachtofferschap uit te breiden. Samenwerking met het Ministerie van Onderwijs zou een goede mogelijkheid zijn. Een mogelijk positief neveneffect van zo'n samenwerking zou misschien zijn dat op scholen gerichte VM-activiteiten structureel beter van de grond kunnen komen.

- De vraag of men in het bezit is van de map
- Een blokje "distributie-achtige" vragen (vergelijk de BB-enquête)
- Een blokje "oordeel over de map" vragen (dito)
- Een blokje "wat is er gedaan" vragen (ook hier net zo als in de BB-enquête te splitsen naar algemene preventie en techno-preventie).
- Vraag waarom de blauwe bon niet werd opgestuurd

Met de antwoorden op de meeste van deze vragen kunnen we in eerste instantie inzicht krijgen in de drempels die scholen er van weerhouden iets aan vandalisme-preventie te doen. Zo is het bijvoorbeeld uit VM-oogpunt interessant om te weten te komen waarom scholen de map niet aanvragen, de map niet lezen, niets aan vandalisme-preventie doen, of de stappenmethode niet volgen.

In dit kader moet ook gekeken worden naar de effectiviteit van het terughoudende - en het politieel actieve distributiemodel.

In tweede instantie kunnen de antwoorden worden vergeleken met de